

Тетяна Роспопа

Творчість Лесі Українки в дослідженнях А. Музички

У статті представлено матеріал про широку діяльність дослідника А. Музички у сфері наукового освоєння спадщини Лесі Українки. Особливе місце відведено висвітленню ключових позицій лесезнавчих праць А. Музички, виявленню новаторських тенденцій і специфіки його дослідницької манери в контексті українського літературознавства 20-х років ХХ ст. Проаналізовано окремі положення наукового дослідження А. Музички «Леся Українка, її життя, громадська діяльність і поетична творчість». Розкрито концепцію критика в підходах до оцінки творчості Лесі Українки як цільної, духовно багатой особистості. Проаналізовано концепції сприйняття дослідником універсальності художньої спадщини Лесі Українки. Уперше досліджено принципи літературознавчого аналізу А. Музички, якими він оперував у розвідці «Леся Українка, її життя, громадська діяльність і поетична творчість», та відстежено відгук критичних дефініцій вченого у лесезнавчому дискурсі ХХ ст.

Ключові слова: лесезнавчі студії, класика, критика, культура, соціалізація.

Постановка наукової проблеми та її значення. У статті розглянуто ідейно-естетичні засади критичної рецепції творчості Лесі Українки відомого літературознавця 20-х років ХХ ст. А. Музички. Слід зазначити, що на сьогодні є потреба простежити еволюцію наукових поглядів А. Музички та співвіднести їх із провідними концептами українського літературного процесу. У свою чергу результати представленого аналізу уможливають повніше відтворення ретроспективи національної культури зазначеного часу. Маємо нагоду визначити вплив ідейно-естетичних поглядів А. Музички на формування лесезнавчого критичного дискурсу 20-х років ХХ ст. Зауважимо, що стаття є результатом системного опрацювання рецепції А. Музички літературного феномену Лесі Українки, ґрунтується вона переважно на текстах самого вченого та окремих розвідках про творчість поетеси.

Наше дослідження актуальне і через те, що А. Музичка постав в українській культурі початку ХХ ст. багатогранною творчою особистістю, яка успішно реалізувала непересічні конструктивні інтенції в кількох ділянках національного поступу. Зокрема, його креативна діяльність періоду 20-х років минулого століття цілком лягала в основу культурницького руху названої доби й засвідчила його чільне місце серед плеяди фундаторів літературної критики.

А. Музичка зробив вагомий внесок у формування наукових засад українського лесезнавства, початком якого є 20-ті роки ХХ ст. Його справедливо можна назвати фундатором наукового студіювання Лесі Українки в зазначений період. Науковий доробок літературознавця про Лесю Українку складається з таких статей:

- [Рецензія на книгу] М. Зеров. Леся Українка. Критично-біографічний нарис;
- Леся Українка. Її життя, громадська діяльність і поетична творчість;
- Драматична творчість Лесі Українки та її розуміння;
- Революція 1905 года и творчество Леси Украинки;
- Леся Украинка и её творчество;
- Борьба Леси Украинки против натурализма и декадентства в 90-х годах XIX в.

Статті А. Музички відіграють суттєву роль у заповненні прогалин у концепціях української літературознавчої думки загалом і лесезнавства зокрема.

У лесезнавчих студіях А. Музички доволі ґрунтовно реалізувався широкий спектр органічних складників розвитку національної літератури.

Мета статті – дослідити рецепцію творчості Лесі Українки у працях літературознавця А. Музички; розкрити концепцію критика в підходах до оцінки творчості Лесі Українки як цільної, духовно багатой особистості; проаналізувати концепції сприйняття універсальності художньої спадщини Лесі Українки дослідником А. Музичкою.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Починаючи з 1924 р., об'єктом критичної рецепції А. Музички стає творчий доробок Лесі Українки. Осмисленням місця і ролі індивідуальності поетеси займалися чимало дослідників. Серед них варто назвати імена сучасників Лесі Українки – І. Франка, О. Маковея; літературознавців початку ХХ ст., передусім київських неокласиків – М. Драй-Хмару,

М. Зерова, Т. Рильського, П. Филиповича, Юрія Клена, які акцентували увагу на класицистичних елементах в її поезії, а особливо драматургії, намагаючись донести до свідомості своїх сучасників новий погляд на спадщину поетеси. Серед досліджень 30–40-х років відзначимо праці діаспорних учених П. Одарченка та М. Деркача, які вивчали життя й світогляд Лесі Українки на підставі мало-відомих листів. У 50–60-х роках опубліковано праці І. Журавської, А. Каспрука, які зверталися до бібліографічного матеріалу поетеси, осмислювали її громадську діяльність. У 70–80-ті роки чимало літературознавців, зокрема О. Білецький, О. Бабишкін, відзначали велику цінність епістолярної спадщини Лесі Українки. У пострадянський період рецепція творчості Лесі Українки стає об'єктивною і неупередженою. Переосмислюються ідейно-естетичні орієнтації культурної епохи модернізму, що сформувалася на межі XIX–XX ст. У 90-х роках творчість поетеси досліджували М. Мороз, Л. Мірошниченко. Літературознавці нового, пострадянського рівня (О. Забужко, А. Діба, В. Агеєва, Т. Гундорова, М. Моклиця) досліджували творчість Лесі Українки з нових методологічних позицій, через призму постмодерної теорії тексту, зокрема феміністичного дискурсу. Слід назвати й таких дослідників, як О. Рисак, А. Бичко, М. Жулинський, Л. Мороз, Я. Поліщук, Л. Скупейко, які вивчали художню спадщину письменниці, намагаючись усебічно осягнути її творчу особистість.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. А. Музичка – вчений, літературознавець, дослідник творчості Лесі Українки. Короткі відомості про нього подано в «Українській літературній енциклопедії» [1]. Народився 1886 р. на Тернопільщині. Творчі здібності прокинулися рано. Вже у дванадцятирічному віці А. Музичка читає однокласникам власні вірші. Закінчує історико-філологічний факультет Львівського університету. Спочатку вчителює, згодом, у 1920 р., викладає українську літературу в Одеському інституті народної освіти. Як твердить літературознавець М. Веркалець, у 20-х роках А. Музичка, «зав'язавши листування з Оленою Пчілкою, розпочав ґрунтовне наукове дослідження творчості Лесі Українки» [2, с. 20].

У літературознавчому доробку А. Музички вже були роботи з осмислення української класичної літератури «Шляхи поетичної творчості Івана Франка», «З творчості І. Тобілевича», «Марко Черемшина (Іван Семанюк)».

Монографія «Леся Українка, її життя, громадська діяльність і поетична творчість» А. Музички, «активного в галузі марксистського літературознавства, професійного критика» [11, с. 20], як зауважує М. Насенко, головна у творчому доробку автора.

А. Музичка підкреслив, що завдання його праці – створити образ Лесі Українки «як громадської діячки та митця з чисто марксистським світоглядом» [11, с. 20].

Сучасна дослідниця О. Яблонська у статті «Леся Українка, її життя, громадська діяльність і поетична творчість А. Музички: методологія, історико-культурний контекст» аналізує методологічні особливості монографії. Авторка доводить, що визначальні ідеологічні критерії в літературознавчій концепції дослідника зумовлені соціологізацією літературної науки [12].

Цілком правильний підхід, на нашу думку, мав А. Музичка, коли наважився «накреслити образ Лесин в світлі політично-економічної доби дев'яностих років, першої революції й потім реакції в межах соціального життя на Україні» [8, с. 20]. Свої думки про Лесю Українку він доводить нам, користуючись переважно одним джерелом – Лесиними творами. Цей метод освітлення життя, творчості й головним чином світогляду поетеси (за книгою А. Музички – чисто марксистського), як вважає М. Куліш, не дає певного переконання щодо Лесиного світогляду: «Маємо-бо в творах Лесиних ідеї політично-соціальні, що їх прибрано в символічні образи, які неясно колишуться і повстають в синьому тумані ще колишнього життя римського, грецького і в повній мірі не одбивають нам навіть головних подій на Україні наприкінці 19-го й на початку 20-го віку» [8, с. 21].

Окремі розділи в дослідженні А. Музички наштовкують нас на думку, що в особі Лесі Українки ми маємо «мріями оповиту від сучасного життя одірвану людину» [8, с. 22]. І це враження не зменшується навіть тоді, коли А. Музичка подає окремий розділ у книзі про марксизм Лесин у практиці [8, с. 22]. М. Куліш звинувачує А. Музичку в марксистському підході до творчості Лесі. Згодом, ніби виправдовуючись, він зазначає, що треба, однак, додати до цих зауважень, що вони пояснюють і доповнюють деякі аспекти в дослідженні А. Музички з погляду загальної характеристики політично-економічної доби початку XX ст. Отже, виходячи з цього, слід зауважити, що дослідження А. Музички про Лесю Українку «прокладає певний шлях до напівтемних кутків неосвітленого в літературі соціального життя, яке відбулося під добу первісних революційних рухів на Україні» [8, с. 23].

А. Музичка в передмові до своєї книжки зазначає, що знає «якими дорогами йшла Леся, поки дійшла до такого світогляду, як вона пильно підготовлялася до нього, але коли раз стала на тому шляху, то вже не зійшла з нього й не схибила ні в чому. З її творчості видно, що вже від 1896 р. вона ясно бачить класову боротьбу, знає, якими шляхами вона піде та чим вона скінчиться. Вона зрозуміла, що пролетаріат має й мусить вибороти собі владу, що має згинуть все старе, а народитися нове» [8, с. 3]. Звертає увагу автор і на драматичну творчість поетеси, коментуючи, що вона має нерозривний зв'язок з мистецтвом. Думки дослідника можна відшукати в статтях самої Лесі Українки, зокрема у статті «Утопія в белетристиці» («Нова громада», 1906, XII, с. 53). «Часом не правдиве життя, а видиво, ілюзія, подає мрію й форму, життя минає, а мрія залишається». Коли в мистецтві є головною мрія, коли мистецтво є відбитком життя, то не можна зводити всієї ваги в мистецтві до декорації й тільки «стилізувати форми створінь природи, наслідувати світляні ефекти, бавити погляд і слух ситих, спокійних людей» [8, с. 4].

В окремому розділі роботи аналізується драматична творчість Лесі Українки на тлі революційних подій 1905 р., адже «в особі Лесі зливаються разом її політична діяльність, і драматична, і поетична творчість» [8, с. 75]. Мотив волі як провідний бачить дослідник у творах Лесі Українки, які написані в останні роки життя. «Виказавши волю, свободу й закономірність у природі й неможливість цієї волі при тяжких буденних злиднях у людей, коли чоловік змушений думати про життя, про хліб насущний, переходить Леся в драматичній поемі “Адвокат Мартіян” до волі чоловіка, батька, сім'ї, громадянина, при аномальних політичних умовинах» [8, с. 95]. А. Музичка переконаний, що світові мотиви і сюжети, осмислені в драматургії Лесі Українки, «можна краще зрозуміти на тлі дійсних подій» [8, с. 96]. Тому дослідник відкидає судження М. Драй-Хмари про те, що «Леся кидає сучасність у своїх творах і нарешті зводить свої досліди до суто-естетичної оцінки» [8, с. 86]. На переконання А. Музички, сама Леся Українка, розглядаючи творчість інших письменників, брала за основу «класову, соціально-економічну та політично-культурну базу» [8, с. 86]. Наголосивши на таких ідейно-естетичних та політичних переконаннях Лесі Українки, дослідник у наступних розділах праці ставить мету – проаналізувати її драматичну творчість саме із соціологічного погляду.

Слід зауважити, що окремі положення праці А. Музички знайшли продовження в його журнальних виступах, зокрема у часописі «Червоний шлях» опубліковані його рецензія на книгу М. Зерова «Леся Українка. Критико-бібліографічний нарис» (1924 рік, № 8–9) і стаття «Леся Українка, її життя, громадська діяльність і поетична творчість» (1925 рік, № 6–7).

У рецензії А. Музичка вказує, що літературознавець М. Зеров, наводячи бачення контрастів у творчості Лесі Українки М. Євшаном, А. Ніковським, Д. Донцовим, не відкидає їхніх думок, а доповнює «екзотизмом ідеї та філософії» [9, с. 347]. Хибні засади дослідника («автор взяв контрасти за підставу, приглядається до них і все до них підтягає» [9, с. 347]), на думку А. Музички, унеможливають добрі висновки. Автор рецензії натомість пропонує свої міркування: «...Коли приходимо до розбору творів Лесі Українки, то треба брати під увагу ось що. Леся Українка – цей талановитий і з великим хистом поет і письменник, з нахилами історика з марксівським світоглядом і крайнє лівого напрямку політичний діяч» [9, с. 348]. Якщо тлумачення ідейних акцентів М. Зеровим відверто не задовольняє критика, то дослідження елементів формальної поезики бачиться виконаним на належному рівні.

Аналізуючи другу статтю, потрібно зазначити, що А. Музичка у життєписі письменниці відзначає трагізм її хвороби, доводить вплив обставин життя на творчість. Окремо простежується значення від'їзду до М. Драгоманова в Софію, наслідком чого стає, на переконання автора, закладання «разом зі Стешенком при участі Коцюбинського, Б. Ратнера й інших» [3, с. 327] українського соціал-демократичного гуртка. А. Музичка наголошує, що творчість Лесі Українки, починаючи вже від 1896 р., засвідчує її ясне бачення шляхів і завершення класової боротьби: «Вона зрозуміла, що пролетаріат має й мусить вибороти собі владу» [3, с. 328]. На переконання дослідника, марксистський світогляд письменниці знайшов логічне продовження у її громадській праці. А. Музичка часто зіставляє постать самої авторки з її героями. «Йй, мов Елеазарові, хотілось-би погодити самарійських та й іудейських пророків» [3, с. 328]. Літературознавець розцінює Лесю Українку як послідовну соціалістку, яка знає, що тільки «шляхом соціалістичної революції можна втілити думку про державну незалежність, розв'язати національне й культурне питання» [3, с. 327].

У 1928 р. з редакторською приміткою «Стаття дискусійна» була опублікована студія «Драматична творчість Лесі Українки та її розуміння». На початку статті автор звертає увагу на те, що навіть лірика поетеси пройнята внутрішнім драматизмом, «...тому перехід авторки до драматичних поем є наче органічний, коли вона почала надавати своїм творам і зверхню драматичну форму через монологи і діалоги» [7, с. 84]. Однак зазначає: «Коли ліричні твори зв'язують дослідники з Україною, з подіями, що тоді відбувалися, то драматичні твори відривають від української дійсності й люблять підтягати їх під назву “екзотичних”» [7, с. 84]. Хоча і в ліриці, особливо громадянській, Леся Українка вживає символи, алегорії, очевидно, як припускає А. Музичка, через «тодішні політичні обставини чи літературну течію неокласицизму» [7, с. 85].

Студіюючи драматичну поему «У пущі», А. Музичка відтворює хронологію творчого процесу, звертаючись певною мірою до текстуальних питань. Літературознавець указує, що проблеми художньої творчості та її критичного сприйняття характерні для творчості Лесі Українки: «Часто зачіпала Леся в ліричних своїх творах і поемах питання про поетичну творчість, про її процес, про її громадське й індивідуальне значіння, про утилітарну критику» [7, с. 87–88].

А. Музичка простежує сюжет драматичної поеми «У пущі», аналізує її ідейно-тематичні особливості. Дослідник підкреслює, що твір «хоч ніби відноситься до давнього минулого, але має думки сучасності, навіть ніби деякі відповіді на сьогоденні конструктивістів, які мають своє джерело в тих поглядах, що на них реагує Леся Українка» [7, с. 92].

Отже, висновок літературознавця про драматичний твір «У пущі» соціологічний: «В цьому творі підкреслено добре, що мистецтво в класових відносинах мусить бути мистецтвом владущих верств, показано найрізноманітніші погляди на мистецтво різних суспільних груп» [7, с. 92].

Одна із показово тенденційних публікацій того часу – стаття А. Музички «Революция 1905 года и творчество Леси Украинки» (1955). Автор переконаний, що революція 1905 р. в Росії була початком здійснення мрій Лесі Українки, початком її нового життя. «Поэтесса хотела дышать огнем революции, жить ее весной или погибнуть за эту жизнь (“Мечта, не предай!”). Только поэт-революционер, только поэт, глубоко воспринявший марксистско-ленинские идеи и выступавший с позиций социалистического пролетариата, целиком отдавший себя делу революции, мог создавать и лирику, и драматическую поэму, и драматический диалог, и сказки, и сатиру, которые являются бессмертным памятником революции 1905 года» [10, с. 67]. А. Музичка окреслює світогляд авторки, розглядаючи метод її творчості лише у зв'язку з революційними подіями 1905–1907 рр.

Аналогічне потрактування творчості Лесі Українки спостерігаємо й у статті А. Музички «Борьба Леси Украинки против натурализма и декадентства в 90-х годах XIX века» (1959). В статті літературознавець представив методологічну основу класиків марксизму. «Одновременно с Горьким с тех же самых позиций боролась против этих течений и украинская поэтесса, писательница, драматург – Леся Украинка. Вот почему их мысли очень часто совпадают, тем более, что Леся Украинка внимательнейшим образом следила за творчеством великого пролетарского писателя и даже переводила его в борьбе с украинским декадансом» [6, с. 201]. А. Музичка переконаний, що «Леся Украинка боролась одновременно против натурализма, против его механистического детерминизма, против пропаганды расизма, которую подхватили украинские националисты» [6, с. 203], маючи на увазі її перекладацьку діяльність, зокрема переклади з російської – О. Пушкіна, М. Лермонтова, М. Гоголя. «Она сознательно боролась уже с начала 1890-х годов против шовинизма украинских буржуазных националистов, бесстыдно клеветавших на русский народ, на его лучших представителей в лице революционных демократов» [6, с. 203].

Жанрова палітра творчості Лесі Українки 90-х років XIX ст., на думку дослідника, також підпорядкована викривальним антинаціоналістичним тенденціям: «Сознательно включившись в начале 90-х годов в ряды борцов против украинских писателей-националистов Леся Украинка давала лучшие образцы политической лирики, поэм» [13, с. 203].

Як висновок про зрілість поглядів А. Музички постають спостереження щодо п'єси «Руфін і Прісцилла»: «Геніальність Лесі Українки, виняткове знання і розуміння законів життя й мистецтва дали можливість поетесі подолати всі труднощі і написати твір, в якому з марксистської точки зору вирішуються всі питання, аж до питань мистецтва, дали змогу показати справжнє нове життя живих людей» [2, с. 20].

Висновки й перспективи подальших досліджень. У лесезнавстві А. Музичка відомий як рецензент, літературний критик. Його інтерпретації та твердження, суголосні, солідарні, хоч оригінальні у своїй вимові та стилі, вносять щось нове до презентації цілісного образу Лесі Українки. А. Музичка побачив у письменниці митця набагато ширшого розмаху, тобто загальнолюдського – не лише національного. Завдяки студіям А. Музички постало багато з того, що було закрите суспільній рецепції. І хоча на змістові дослідження «Леся Українка, її життя, громадська діяльність і поетична творчість» позначилися тогочасні ідеологічні рамки, проте було відкрито чимало такого, що стало набутком національної ідеології. Перші плоди авторського наміру постали у вигляді окремих розвідок і потім вилилися в осягнуте у всіх вимірах дослідження «Леся Українка, її життя, громадська діяльність і поетична творчість». Праця А. Музички стала полотном, де кожний штрих – шлях до роздумів, часом заперечень і спростувань. Головна заслуга автора в тому, що він робить спробу показати цілісний силует Лесі Українки на тлі тогочасних обставин.

Дослідження А. Музички, як і критичні рецепції його праць про Лесю Українку, репрезентує специфіку й основні тенденції українського літературознавства 20-х років ХХ ст.

На нашу думку, результати розгляду критичної рецепції спадщини Лесі Українки А. Музички у 20-ті роки ХХ ст. дають можливість глибше пізнати розвиток літературно-критичної думки названої доби, усвідомити співвіднесеність аналітичної моделі вченого з концептами лесезнавчого дискурсу та з'ясувати процес еволюції ідейно-естетичних засад дослідника.

Джерела та література

1. Музичка А. // Енциклопедія українознавства. Т. 5. – Львів : [б. в.], 1996. – С. 1662.
2. Веркалець М. Андрій Музичка: Не так тії вороги, як добрії люди / М. Веркалець // Україна. – 1990. – С. 19–21.
3. Зеров М. А. Музичка. «Леся Українка. Її життя, громадська діяльність і поетична творчість» : [рецензія] / М. Зеров // Червоний шлях. – 1925. – № 6–7. – С. 327–330.
4. Зеров М. Українське письменство / М. Зеров. – К. : Вид-во С. Павличко «Основи», 2002. – 1301 с.
5. Марковський М. А. Музичка. «Леся Українка, її життя, громадська діяльність і поетична творчість» / М. Марковський // Україна. – 1926. – Кн. 1. – С. 156–158.
6. Музичка А. Борьба Леси Украинки против натурализма и декадентства в 90-х годах XIX в. / А. Музичка // Семипалат. пед. ин-т им. Н. К. Крупской. Ученые записки. – 1959. – Вып. III. – С. 192–225.
7. Музичка А. Драматична творчість Лесі Українки та її розуміння / А. Музичка // Червоний шлях. – 1928. – № 9–10. – С. 84–102.
8. Музичка А. Леся Українка, її життя, громадська діяльність і поетична творчість / А. Музичка. – [Б. м.] : Держ. вид-во України, 1925. – 108 с.
9. Музичка А. М. Зеров. «Леся Українка: критично-біографічний нарис» : [рецензія] / А. Музичка // Червоний шлях. – 1924. – № 8–9. – С. 345–348.
10. Музичка А. Революция 1905 года и творчество Леси Украинки / А. Музичка // Ученые записки / Семипалат. пед. ин-т им. Н. К. Крупской. – 1955. – Вып. I. – С. 67–81.
11. Наєнко М. Українське літературознавство: школи, напрями, тенденції / М. Наєнко. – К. : Академія, 1997. – 320 с.
12. Яблонська О. Леся Українка. Її життя, громадська діяльність і поетична творчість / О. Яблонська // Леся Українка і сучасність : зб. наук. пр. Т. 4, кн. 2. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – С. 487–516.

Роспопа Татьяна. Творчество Леси Украинки в исследованиях А. Музычки. В статье представлен материал о широкой деятельности исследователя А. Музычки в сфере научного освоения наследия Леси Украинки. Особое место отведено освещению ключевых позиций работ А. Музычки, выявлению новаторских тенденций и специфики его исследовательской манеры в синхронном контексте украинского литературоведения 20-х годов ХХ в. Анализируются отдельные положения научного исследования А. Музычки «Леся Украинка, ее жизнь, общественная деятельность и поэтическое творчество». Раскрывается концепция критика в подходах к оценке Леси Украинки как духовно богатой личности. Проанализированы концепции восприятия универсальности художественного наследия Леси Украинки исследователем А. Музычкой. Впервые исследованы принципы литературоведческого анализа А. Музычки, которыми он оперировал в разведке «Леся Украинка, ее жизнь, общественная деятельность и поэтическое творчество», отслежен отзыв критических дефиниций ученого в дискурсе начала ХХ в.

Ключевые слова: лесезнавческие студии, классика, критика, культура, социализация.

Rospopa Tatiana. Lesya Ukrainka Works in the Studies in A. Muzychko. This article presents the extensive material on the activities of the researcher A. Muzychko in the scientific development of Lesya Ukrainka heritage. Particular attention is paid to highlighting key positions in works of A. Muzychko, revealing innovative trends and specifics of his research in a synchronous context of Ukrainian literary criticism of the 20s of XX century. Separate statements of scientific research of A. Muzychko "Lesya Ukrainka, her life, social activity and poetry" are analyzed. Conception of the critic is revealed in the ways to the assessment of Lesya Ukrainka as strong, spiritually rich personality. Concepts of perception of universality of Lesya Ukrainka artistic heritage by researcher A. Muzychko are analyzed. Principles of literary analysis of A. Muzychko, which he used in his work "Lesya Ukrainka, her life, social activity and poetry" are analysed. Also the review of critical definitions of scientist in leseznavchyi discourse of XX century is defined.

Key words: leseznavchi studies, classics, criticism, culture, socialization.

Стаття надійшла до редколегії
11.04.2014 р.

УДК 801.8:821,161.2.09ЩУРАТ:398.8(477.83/86)«17/18»

Марта Стефанів

Василь Щурат про українську «простонародну» пісню

У статті проаналізовано праці В. Щурата, у яких автор розкрив історію розвитку української пісні від найдавніших часів, детально описав і проаналізував галицькі придворні капели і хори кінця XVIII – початку XIX ст.

Ключові слова: народна пісня, розвиток, значення, розповсюдження, тріумф.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми. В історії української фольклористики Василь Щурат посідає вагомe місце. У його доробку низка фольклористичних студій, які розкривають погляд вченого на певні досліджувані явища, а також фольклорні матеріали, які зібрав В. Щурат у с. Грибовичах (на Львівщині) та с. Кобиловолоках, с. Папірні (Теребовлянський р-н Тернопільської обл.). Фольклористична діяльність академіка й досі недостатньо досліджена, його постать залишається на маргінесі історії української фольклористики. У нашій розвідці пропонуємо аналіз фольклористичних публікацій вченого, які ґрунтовно висвітлюють українську «простонародну пісню».

З нагоди столітнього ювілею від часу появи першого збірника українських народних пісень М. Максимовича «Малороссийские песни» (1827) громадськість Галичини запланувала низку популярних видань, рефератів про народну творчість, збірник пісень для хорів на ювілейні свята. У Львові відбувалися святкові концерти з цієї нагоди. В. Барвінський у своїй статті описав програму і виконавців цього вокально-камерного концерту, зауваживши, що В. Щурат виступив із вступним словом [1, с. 2–3]. Організацією святкування цієї річниці займався окремий комітет з ініціативи товариства «Просвіта» у Львові та Київська академія наук [2, с. 1].

На сторінках галицької періодики з'являлися публікації з цього приводу. Олександр Залеський у «Ділі» виступив зі статтею «З приводу ювілею української народної пісні», висловив думку про те, що цей ювілей потрібно використати для «тривалішого угрунтування значіння народної творчості, головню ж народної пісні» [2, с. 1], щоб наступні покоління пам'ятали про ці пісні. Автор говорив про популяризацію народної пісні, про те, щоб вона була доступна для широкого загалу. Пропонував видати пісенні тексти з мелодіями, а також усі наукові праці, які надруковані в різних часописах і збірниках. У відповідь на цю статтю Богдан Кравців висловив думку щодо видання збірника пісень із мелодіями, зауваживши, що для популяризації народної пісні в середовищі інтелігенції «було б дуже на часі видати сьогодні антологію української народної поезії» [3, с. 1]. У статті Б. Кравців висловив пропозиції, як організувати роботу над укладанням антології, підтримав думку Ол. Залеського щодо видання наукових праць про народну пісню, запропонувавши видати малодоступні й неопубліковані на той час праці В. Гнатюка (вступ до збірки колядок і щедрівок, 4-й том коломийок).